

Aan de Tweede Kamer
t.a.v. de vaste Kamercommissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Per e-mail: cie.vws@tweedekamer.nl

Betreft: Inbreng Commissiedebat Arbeidsmarktbeleid
Kenmerk: 107570/KES -2
Contactpersoon: drs. J.J. (Joas) Duister, manager externe zaken
Email: j.duister@sboh.nl
Telefoon: 030-2272725

Utrecht, 13 januari 2023

Geachte leden van de vaste kamer commissie VWS,

Op 18 januari 2023 overlegt u met Minister Conny Helder over het arbeidsmarktbeleid in de zorg. Als verantwoordelijke organisaties, betrokken bij het opleiden van artsen buiten het ziekenhuis, luiden wij de noodklok. Wij zien enorme tekorten in de opleidingen en arbeidsmarkt. Dit leidt tot een maatschappelijke ontwrichting van de zorg. Het is de hoogste tijd om de doorstroom van jonge artsen naar medische vervolgoopleidingen te vergroten en de achterliggende problematiek te onderzoeken. In deze brief vragen wij u – als vaste Kamercommissie VWS – samen met ons bij de minister te pleiten voor:

1. Een onafhankelijk onderzoek onder het reservoir van ongeveer 7500 basisartsen met als centraal thema: de achtergrondredenen voor het wel of niet doorstromen naar een medische vervolgoopleiding.
2. Een betere verankering van opleidingsvraagstukken in de Taskforce Arbeidsmarkt Zorg (TAZ).

Graag lichten wij hieronder toe waarom dit van belang is.

Ernstig tekort aan artsen buiten het ziekenhuis

Er dreigt een ernstig tekort aan artsen buiten het ziekenhuis, met name bij huisartsen, specialisten ouderengeneeskunde, artsen verstandelijk gehandicapten (VG) en artsen werkzaam in de publieke gezondheidszorg (vooral jeugdartsen, vertrouwensartsen, forensisch artsen, 2^e fase artsen) en bedrijfs- en verzekeringsartsen ¹ De facto is dit tekort er al, maar dit tekort dreigt ook voor alle hierna genoemde geneeskundige vervolgoopleidingen. De huidige instroom voor artsenberoepen buiten het ziekenhuis blijft fors achter bij het aantal opleidingsplaatsen dat het Capaciteitsorgaan heeft geadviseerd en VWS nodig acht en beschikbaar heeft gesteld. De verwachting van diverse partijen is dat deze trend zich de komende jaren doorzet als er nu geen actie wordt ondernomen (zie tabel 1).

Orteliuslaan 750, 3528 BB Utrecht
Postbus 19025, 3501 DA Utrecht

030 227 27 00
sboh@sboh.nl
www.sboh.nl
KvK-nummer: 41183558

¹ Voor deze laatste groep ontbreekt landelijk werkgeverschap en centrale financiering.

Tabel 1: Instroomcijfers van artsen in opleiding tot specialist

Opleiding*	Toegestaan ^[1] 2022	Realisatie ^[2] 2022	Toegestaan 2023	Benodigd ^[3] 2024
Arts Jeugdgezondheidszorg 1 ^e fase	116	50	70	154
Arts Jeugdgezondheidszorg 2 ^e fase	45	45	52	154
Arts Forensische Geneeskunde	15	14	15	27
Medisch Milieukundige	3	3	3	4
Arts Tuberculosebestrijding	2	1	2	1
Arts Infectieziektebestrijding 1e fase	23	23	23	37
Vertrouwensarts	–	–	10	18
Verslavingsarts	19	12	19	33
Huisarts	850	779	870	1190
Specialist Ouderengeneeskunde	260	147	260	305
Arts verstandelijk gehandicapten	27	14	19	43

* over enkele opleidingen is nog onvoldoende informatie beschikbaar, bijvoorbeeld in verband met het korte bestaansrecht.

** aantal toegestane en benodigde opleidingsplaatsen stijgt naar verwachting, cijfers worden bekend gemaakt in voorjaar 2023.

Ambities Integraal Zorgakkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) in gevaar

Het tekort is des te alarmerender omdat in Nederland een verschuiving moet gaan plaatsvinden van het verlenen van zorg in het ziekenhuis, naar buiten het ziekenhuis zoals staat aangegeven in het integraal zorgakkoord (IZA). De verwachting is dat de werkdruk en wachttijden voor zorg buiten het ziekenhuis nog verder gaan toenemen. Ook vindt er een verschuiving plaats naar meer aandacht voor bewegen en gezondheid (Preventieakkoord/GALA). Tot slot zijn er meer artsen nodig in verband met versterking van de infectieziektebestrijding (pandemische paraatheid). Deze ambities dreigen ook in gevaar te komen, omdat er onvoldoende artsen in de publieke gezondheidszorg zijn.

Oorzaken voor de tekorten

1. Belangrijke oorzaak voor het tekort is dat er te weinig aandacht is voor de artsenberoepen buiten het ziekenhuis tijdens de opleiding en coschappen geneeskunde. Hierdoor zijn de medische vervolgoopleidingen buiten het ziekenhuis te weinig in beeld bij de geneeskundestudenten en de basisartsen (arts met masterdiploma geneeskunde) die nog een vervolgoopleiding moeten gaan kiezen.
2. Een tweede zorg gerelateerd aan het artsentekort is het opleidingsreservoir van basisartsen en de toename daarvan. Dit reservoir bestaat momenteel uit ongeveer 7500 basisartsen. In 2009 was het reservoir nog 5000 basisartsen. Omdat afgestudeerde basisartsen (nog) niet vaak genoeg kiezen voor een vak buiten het ziekenhuis is hier een reservoir ontstaan. Dit reservoir ontstaat omdat basisartsen erg lang wachten (gemiddeld 42 maanden) op een opleidingsplek in het ziekenhuis. Dit leidt tot een onevenwichtige verhouding tussen het aantal basisartsen dat in opleiding wil en het aantal beschikbare opleidingsplekken in het ziekenhuis. ²

^[1] Toegestaan: door VWS vastgestelde aantallen (bron: subsidievaststellingen SBOH)

^[2] Realisatie: aantallen aios in opleiding via SBOH (bron: personeelsadministratie SBOH)

^[3] Benodigd: benodigde instroom per jaar volgens meest recente adviezen van het Capaciteitsorgaan

² NIVEL publicatie: Loopbanen en loopbaanwensen van basisartsen: resultaten van de peiling in 2022 (Vis, E., Flinterman, L., Batenburg, R., 04-11-2022).

3. Een derde zorg ³ is de discrepantie tussen het aantal opleidingsplaatsen en arbeidsplaatsen in het ziekenhuis. Dit gezien het toenemend aantal jonge klaren dat werkloos is of een tijdelijk contract heeft in het ziekenhuis. Niet voor alle opgeleide medisch specialisten in het ziekenhuis is een (structurele) arbeidsplaats beschikbaar, terwijl er buiten het ziekenhuis zeer veel arbeidsplaatsen beschikbaar zijn die nu niet worden ingevuld.
4. Tot slot is een mogelijke oorzaak: verschillen in arbeidsvoorwaardelijke sfeer en carrièreperspectieven.

Zoals aangegeven is het belangrijk om de werkelijke oorzaken te achterhalen door gedegen (wetenschappelijk) onderzoek.

Verzoek aan de Minister

Gezien deze ontwikkelingen pleiten wij voor de volgende twee punten:

Onafhankelijk onderzoek onder de 7500 basisartsen

De SBOH pleit, samen met het Capaciteitsorgaan, het NIVEL en ondergetekenden, voor een uitgebreider onafhankelijk onderzoek onder het opleidingsreservoir van 7500 basisartsen die niet in opleiding zijn als aanvulling op het in november verschenen NIVEL-onderzoek. De groep basisartsen, die niet in opleiding zijn, zijn via dit onderzoek niet bereikt. Belangrijk is dat onderzocht wordt wat de beweegredenen zijn voor basisartsen om niet te kiezen voor een opleiding of een baan als specialist of arts buiten het ziekenhuis. Op basis van de onderzoeksresultaten kunnen overgaan tot gerichte actie en beleidsmaatregelen. Wij verzoeken de verantwoordelijke bewindspersoon, in overleg met de ondertekenaars, opdracht te geven aan een onafhankelijk bureau voor een dergelijk onderzoek waarover we graag meedenken als het gaat om de inhoud. Hiervoor dienen de persoonsgegevens uit het BIG-register ingezet te worden. Deze gegevens worden echter vooralsnog niet vrijgegeven. Dit terwijl er een groot maatschappelijk belang is om iedere basisarts persoonlijk te benaderen voor dit onderzoek.

Betere verankering van het opleidingsvraagstuk in de Taskforce Arbeidsmarkt Zorg (TAZ)

Tevens pleiten wij voor een betere verankering van en een integrale benadering van het opleidingsvraagstuk in de TAZ. De TAZ is nu te eenzijdig gericht op de arbeidsmarkt en ontwikkelingen bij werkgevers en te weinig op ontwikkelingen op het gebied van (innovaties van) opleiden en opleidingen. Door een integrale verankering zorgen we ervoor dat ook ontwikkelingen van de toekomst zich doorvertalen naar een duurzaam lange termijn arbeidsmarktbeleid. Aan de voorkant bij de opleidingen juiste maatregelen te nemen, draagt bij aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt in de zorg. Hiervoor verwachten wij op korte termijn concrete acties en afspraken met alle opleidingen buiten het ziekenhuis, zoals ook toegezegd is door Minister Helder. ⁴

Tot slot

De huidige zorg, waarbij de focus hoofdzakelijk ligt op ziekte en zorg, is niet langer houdbaar. Er zal meer werk gemaakt moeten worden van gezondheid en gedrag door preventieve interventies. Juist artsen en organisaties buiten het ziekenhuis hebben hier oog voor en spelen daarin een belangrijke rol. Zorg en ondersteuning vindt daarnaast steeds vaker plaats in de thuisomgeving. Deze ontwikkelingen leiden tot een toenemende vraag naar artsen buiten het ziekenhuis die deze zorg bieden.

³ Deze zorg is ook verwoord in een brief dd 7-11-22 door FMS, NFU, NVZ, LAD en DJS (kenmerk: VS/cr/20221028 – NFU 22.02820).

⁴ [Arbeidsmarktbeleid en opleidingen zorgsector | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

Laten we samen zorgen voor het goed opleiden van voldoende artsen buiten het ziekenhuis om klaar te zijn voor de toekomst!

Heeft u naar aanleiding van deze brief nog vragen, neemt dan contact op met Joas Duister via de contactgegevens in het briefhoofd.

Met vriendelijke groet,

drs. C.J. Esser
Voorzitter RvB SBOH

R.A.C.L. (René) Héman
voorzitter KNMG

dr. C.J. van 't Land, Arts
M+G, KAMG

SBOH
voor artsen in opleiding

knmg

KAMG
Voor artsen Maatschappij + Gezondheid

Prof.dr. S.A. Reijneveld
UMC Groningen
Voorzitter Interuniversitair Overleg
Sociale Geneeskunde

A.J.J. Coenen
Algemeen Directeur
GGD GHOR Nederland

**GGD
GHOR**
NEDERLAND

Orteliuslaan 750, 3528 BB Utrecht
Postbus 19025, 3501 DA Utrecht

030 227 27 00
sboh@sboh.nl
www.sboh.nl
KvK-nummer: 41183558

Drs. M.R. Vedder
directeur SOGEON

drs. R.A.G.M. van de Walle
Voorzitter SOON en Specialist
Ouderengeneeskunde

drs. Gaico Frieling RC
directeur-bestuurder
Huisartsopleiding Nederland

A.E. Drijkoningen
Secretaris LOVAH

drs. M.M. Rutgers
voorzitter LOSGIO

D.P. Vroege
aios Arts VG

N. Lijftogt
Voorzitter JVVG

Drs. P.C.T.J. Vossenbergh
Voorzitter VVGN

Mary Janssen van Raay
NOVA

Orteliuslaan 750, 3528 BB Utrecht
Postbus 19025, 3501 DA Utrecht

030 227 27 00
sboh@sboh.nl
www.sboh.nl
KvK-nummer: 41183558

E.D.M. Papenhuijzen Msc
AIOS Ouderengeneeskunde
Voorzitter VASON

W. van Soest
ActiZ

M. Coret
NVAVG

J.K. de Groot
Voorzitter-bestuurder VerenSo

Mevrouw H.R. ter Veer
bestuurslid LHV

J. Veeren
Hoofd Opleiding
Arts VG

Orteliuslaan 750, 3528 BB Utrecht
Postbus 19025, 3501 DA Utrecht

030 227 27 00
sboh@sboh.nl
www.sboh.nl
KvK-nummer: 41183558